

METODIKA K HODNOCENÍ ŽÁKŮ VE STŘEDNÍCH ŠKOLÁCH DLE ZÁKONA LEX UKRAJINA VE ŠKOLNÍM ROCE 2022/2023

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Praha, 13. 12. 2022

METODIKA K HODNOCENÍ ŽÁKŮ VE STŘEDNÍCH ŠKOLÁCH DLE ZÁKONA LEX UKRAJINA VE ŠKOLNÍM ROCE 2022/2023

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy navazuje tímto metodickým doporučením na materiál, který byl vydán v květnu 2022 a týkal se hodnocení žáků cizinců, kterým byla v ČR poskytnuta dočasná ochrana podle zákona č. 65/2022 Sb., o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaných invazí vojsk Ruské federace (dále také „Lex Ukrajina“).

Metodický materiál se týkal průběžného hodnocení a hodnocení na vysvědčení ve 2. pololetí školního roku 2021/2022. Text metodického materiálu byl dostupný na webu edu.cz/ukrajina a byl rozeslán do všech škol. Předkládaný materiál na původní metodické doporučení navazuje a je upraven tak, aby zohledňoval podmínky školního roku 2022/2023, kdy část žáků již prošla adaptační fází a je vhodné u nich postupně směřovat k plné integraci. Současně je ve školách také velká část cizinců, kteří nastoupili do škol v ČR až ve školním roce 2022/2023 a je potřeba k nim přistupovat jako k žákům, kteří jsou stále v adaptačním procesu. Situaci je potřeba vždy vyhodnocovat individuálně z důvodu rozdílných předpokladů a podmínek pro integraci.

Toto metodické doporučení je určeno pro hodnocení osob, kterým byla v České republice poskytnuta dočasná ochrana podle zákona Lex Ukrajina, jehož účinnost je prozatím prodloužena do 31. srpna 2023.

Toto metodické doporučení se vztahuje na osoby:

- kterým byla poskytnuta **dočasná ochrana v souvislosti s válkou na Ukrajině**. Prokazuje se vízovým štítkem nebo záznamem o udělení dočasné ochrany,
- kterým bylo **uděleno vízum k pobytu nad 90 dnů za účelem strpění pobytu** na území ČR, které se nově automaticky ze zákona č. 65/2022 Sb. považuje za vízum pro cizince s dočasnou ochranou. Prokazuje se uděleným vízovým štítkem nebo razítkem v cestovním pasu.

Metodika není určena pro ostatní cizince, byť by měli ukrajinské občanství, není-li v konkrétním případě výslovně uvedeno jinak.

• **Informativní části** (označené piktogramem **I**)

• **Doporučující části** (označené piktogramem **D**)

• **Závazné části** (označené piktogramem **§**)

ÚPRAVY ROZSAHU A OBSAHU VZDĚLÁVÁNÍ DLE PLATNÉ LEGISLATIVY

§ Dle § 3 zákona č. 67/2022 Sb., o opatřeních v oblasti školství v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaných invazí vojsk Ruské federace, může být upraven obsah vzdělávání ve středních školách a v konzervatořích, nesmí být však upraven rozsah vzdělávání. Ředitel střední školy nebo konzervatoře může za účelem adaptace žáka cizince po dobu nezbytně nutnou zčásti nebo zcela nahradit vzdělávací obsah školního vzdělávacího programu (ŠVP) jiným vhodným

vzdělávacím obsahem podle potřeb žáka cizince. Tento upravený obsah nemusí být v souladu se ŠVP a rámcovým vzdělávacím programem (RVP). K úpravám vzdělávacího obsahu může docházet i v průběhu vzdělávání podle individuálních potřeb žáků cizinců a v návaznosti na úroveň osvojení českého jazyka tak, aby docházelo k jejich postupné integraci.

§ Podle platné právní úpravy ve vyhlášce č. 13/2005 Sb., o středním vzdělávání a vzdělávání v konzervatoři, ve znění pozdějších předpisů, mají nově příchozí žáci cizinci nárok na jazykovou přípravu. Podrobné informace jsou uvedeny [na webu MŠMT](#). Úprava obsahu vzdělávání podle ustanovení § 3 zákona Lex Ukrajina může být realizována ještě nad rámec úprav dle vyhlášky č. 13/2005 Sb. z důvodů jazykové přípravy nebo v kombinaci s touto jazykovou přípravou.

Na základě zákona Lex Ukrajina byla vydána 2 opatření obecné povahy – jedno pro přijímací řízení ve školním roce 2022/2023 a druhé pro maturitní zkoušku v jarním i podzimním zkušebním období 2023. Na základě těchto opatření mají žáci cizinci upraven způsob přijímání ke střednímu vzdělávání i jeho ukončování.

I Úpravu obsahu vzdělávání žákům cizincům umožňuje zákon Lex Ukrajina na **nezbytně nutnou dobu**, předpokládá se tedy, že žáci cizinci, kteří již prošli adaptační fází, se budou postupně plnohodnotně zapojovat do výuky dle ŠVP dané školy. Vždy je třeba posoudit situaci individuálně, zda je nadále úprava obsahu vzdělávání nezbytná.

D V adaptačním období je pro žáky cizince důležité posílit výuku českého jazyka, která může nahradit výuku vzdělávacích oblastí a obsahových okruhů, které nemají dopad na profil absolventa a které lze pro profil absolventa považovat za zbytečné. Žáci cizinci nemusí absolvovat všechny předměty s ostatními spolužáky. Důležité je, aby po přijetí ke vzdělávání byl těmto žákům cizincům umožněn adaptační proces k začlenění mezi vrstevníky.

SPECIFIKA HODNOCENÍ UKRAJINSKÝCH ŽÁKŮ

D Pro žáka cizince bude velkou změnou přechod z ukrajinského bodového hodnocení na hodnocení prostřednictvím známek. Doporučujeme proto ze začátku využívat slovní hodnocení a průběžně vyhodnocovat adaptační proces.

D Při hodnocení žáků cizinců výše definovaných po nezbytnou dobu adaptační fáze je vhodné ještě důsledněji, než tomu bývá při běžné prezenční výuce, využívat hodnocení především k podpoře učení. Užitečnými nástroji jsou zejména ty nástroje, které mají formativní charakter, nabízejí žákovi cizinci popisnou a nehodnotící zpětnou vazbu k jeho učebním činnostem.

D Formativní způsoby hodnocení podporují motivaci každého žáka k dalšímu vzdělávání a poskytují mu srozumitelné informace o tom, jak se mu daří, a co je třeba dělat pro další rozvoj. Doporučujeme ředitelům a pedagogům, aby vzhledem k náročnosti adaptačního období pro žáky cizince i jejich rodiny pečlivě zvážili počet požadovaných podkladů pro hodnocení, zejména počet známek a množství a rozsah písemných testů a ústního zkoušení.

- D** U žáků cizinců je vhodné se zaměřit především na zapojení se do žákovského kolektivu, zdokonalení komunikace v českém jazyce, poznání školního prostředí v České republice a získání orientace v situacích potřebných pro běžný život. Důležité je umožnit jim identifikovat své silné i slabé stránky, sledovat vlastní pokrok a nalézat vhodné cesty a nástroje pro další rozvoj.
- D** Po absolvování adaptačního procesu, kdy žák cizinec již nemá upraven obsah vzdělávání, je důležité soustředit se na osvojení českého jazyka a literatury v takové míře, aby zvládl úspěšně absolvovat všechny ročníky vzdělávání a zároveň také vykonat závěrečnou/maturitní zkoušku. Výstupy vzdělávání za celé středoškolské studium, tedy pro závěrečnou/maturitní zkoušku dané rámcovým vzdělávacím programem, nejsou žákům cizincům upraveny.

HODNOCENÍ NA VYSVĚDČENÍ

- D** Na vysvědčení je možné žáka cizince, který je v adaptačním období, hodnotit klasifikací, slovně i kombinací obou způsobů. Při jejich hodnocení na vysvědčení musí školy vycházet z upraveného obsahu vzdělávání, pokud byl upraven. Za stávajících okolností lze doporučit zejména hodnocení slovní, případně klasifikací doplněnou slovním hodnocením. V takovém případě pak klasifikací doporučujeme hodnotit zejména to, co přesně a objektivně vystihuje podaný výkon žáka cizince, tj. nikoli jeho charakter či vlastnosti (např. píle, snaha, aktivita apod.). Ty je naopak vhodné popsat slovně. Na hodnocení by neměla mít rozhodující vliv neznalost českého jazyka. Pokud žáci cizinci objektivně nedosáhli patřičného výkonu, lze i tuto část hodnotit popisným slovním hodnocením. Hodnocení by mělo vycházet jednak ze zjištěné míry dosažení školních výstupů v rámci upraveného obsahu vzdělávání, ale mělo by být přihlíženo i k dalším skutečnostem ovlivňujícím výsledky vzdělávání, kterých žák cizinec v hodnoceném období dosáhl. Takovými skutečnostmi jsou např.:

- aktivita při výuce (teoretické i praktické), kterou navštěvuje;
- zdokonalování v českém jazyce;
- osvojení si nových dovedností komunikovat v cizojazyčném prostředí s učiteli i spolužáky, případně na pracovištích sociálních partnerů;
- řešení problémů spojených s cizojazyčnou výukou, tvořivost, adaptabilita apod.;
- schopnost organizovat si čas a učení v podmínkách, v nichž výrazně přebírá odpovědnost za svou práci;
- to, jak plnil zadané úkoly (včasnost, kvalita, ale i tvořivost apod.);
- to, zda a jak plnil další doplňkové úkoly;
- to, zda si pamatuje znalosti nabyté při prezenční výuce a dříve osvojené znalosti a dovednosti dokáže při dalším procesu učení používat;
- osobní portfolio žáka cizince (v listinné či digitální podobě);
- případně výsledky předchozího vzdělávání na Ukrajině.

- D** Jak vyplývá z výše uvedeného, je vhodné na hodnocení žáků cizinců v adaptačním období pohlížet jako na příležitost vzít v úvahu kromě různých forem písemných testů také řadu dalších kritérií. Slovní hodnocení na vysvědčení lze doporučit zvláště pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Vhodné je také v případech, kdy se žáky cizince dařilo zapojovat do cizojazyčné výuky jen v malé míře. Případný neúspěch či stagnace může mít v takovém případě příčiny, které

samotný žák cizinec není schopen ovlivnit. U těchto jedinců je zapotřebí především identifikovat dosažené úspěchy, na kterých je možné při další práci stavět, a srozumitelným způsobem zprostředkovat reálná doporučení, která mu pomohou ve vzdělávání dělat pokroky. V případě žáků cizinců, kteří během výuky nespolupracovali, opakovaně se do výuky nezapojovali, neplnili zadávané úkoly či se neřídili pokyny učitele, přestože měli pro aktivní účast na výuce dostatečné podmínky, doporučuje se rovněž využít zejména slovní hodnocení, uvést v něm tyto skutečnosti, popsat nedostatky v přístupu k výuce a navrhnout konkrétní doporučení pro další práci žáka cizince. V případě kombinovaného hodnocení je vhodné pro klasifikaci v těch vzdělávacích oblastech, které neměl upravené (redukované), využít jen dostupné doklady referující o znalostech a dovednostech těchto žáků cizinců a ve slovní části klasifikaci doplnit o další podstatné informace.

- D** Při upraveném (redukovaném) obsahu vzdělávání mohou být upraveny i podmínky hodnocení v daném předmětu.

SOUVISEJÍCÍ PRÁVNÍ PŘEDPISY

- §** Pro hodnocení výsledků vzdělávání žáků platí, že vychází z posouzení míry dosažení výstupů pro jednotlivé (obsahem upravené) předměty školního vzdělávacího programu. Hodnocení je pedagogicky zdůvodněné, odborně správné a doložitelné a respektuje individuální vzdělávací potřeby žáků a doporučení školského poradenského zařízení (pokud jej žák má). Ať již škola hodnotí výsledky žáků slovně, používá klasifikaci nebo oba způsoby kombinuje, je třeba dodržet související ustanovení § 15 vyhlášky č. 48/2005 Sb. pro žáky nižších stupňů víceletých gymnázií a konzervatoří či ustanovení § 3 vyhlášky č. 13/2005 Sb.
- §** **Slovní hodnocení** zahrnuje posouzení výsledků vzdělávání žáka v jejich vývoji, ohodnocení přístupu žáka ke vzdělávání i v souvislostech, které ovlivňují jeho výkon, a naznačení dalšího rozvoje žáka; obsahuje také zdůvodnění a doporučení, jak předcházet případným neúspěchům žáka a jak je překonávat. Výsledky vzdělávání žáka na konci druhého pololetí lze slovně hodnotit samostatně za každý předmět, ve kterém se vzdělával, zvláště, nebo kombinovat s klasifikací – některé předměty hodnotit slovně a jiné klasifikací, případně všechny předměty hodnotit klasifikací i slovně.
- §** Při používání **klasifikace** jsou výsledky vzdělávání žáka hodnoceny tak, aby byla zřejmá úroveň vzdělání žáka, které dosáhl zejména ve vztahu k očekávaným výstupům, ke svým vzdělávacím a osobnostním předpokladům a věku. Klasifikace zahrnuje ohodnocení přístupu žáka ke vzdělávání i v souvislostech, které ovlivňují jeho výkon. Takovými souvislostmi jsou bezesporu i specifické podmínky cizojazyčné výuky, které je třeba i při používání známek zohlednit ve prospěch žáka. V případě, kdy z objektivních závažných důvodů nemá škola dostatek podkladů pro hodnocení konkrétního předmětu u konkrétního žáka, se uplatňuje běžný postup dle § 69 školského zákona.
- §** Pravidla pro hodnocení výsledků vzdělávání žáků jsou nedílnou součástí školního řádu každé školy. Dle § 51 odst. 2 a § 69 odst. 2 školského zákona je hodnocení výsledků vzdělávání žáka na vysvědčení vyjádřeno klasifikačním stupněm, slovně nebo kombinací obou způsobů. Pravidla hodnocení schvaluje školská rada (§ 168 odst. 1 školského zákona). V případě, že škola nemá slovní hodnocení ukotveno ve školním řádě, a chtěla by tento způsob hodnocení nově využívat, je třeba adekvátně upravit školní řád, předložit jej školské radě ke schválení, a následně informovat

o schválené úpravě školního řádu zaměstnance, žáky školy i zákonné zástupce. Stejným způsobem je možné provést i jiné úpravy konkrétních pravidel hodnocení na úrovni školy. Pro nižší stupně víceletých gymnázií a konzervatoří platí dle § 51 odst. 3 školského zákona povinnost převést slovní hodnocení do klasifikace pro účely přijímacího řízení na střední školu. Dále je střední škola povinna převést slovní hodnocení do klasifikace nebo obráceně klasifikaci do slovního hodnocení v případě přestupu žáka na školu, která hodnotí odlišným způsobem, a to na žádost této školy nebo zletilého žáka či zákonného zástupce žáka (§ 51 odst. 3 a § 69 odst. 3 školského zákona).

VYDÁVÁNÍ VYSVĚDČENÍ

- § Pokud měli žáci cizinci podle zákona č. 67/2022 Sb. upravený (redukovaný) obsah vzdělávání, budou mít na vysvědčení za první i druhé pololetí 2022/2023 uvedeny pouze ty předměty, ve kterých se alespoň částečně vzdělávali a byli z nich hodnoceni. Na zadní straně vysvědčení bude uvedena doložka "Vzdělávání probíhalo na základě zákona č. 67/2022 Sb."
- § Nelze-li žáka hodnotit na konci prvního pololetí, určí ředitel školy pro jeho hodnocení náhradní termín, a to tak, aby hodnocení za první pololetí bylo provedeno nejpozději do konce června. Není-li možné žáka hodnotit ani v náhradním termínu, žák se za první pololetí nehodnotí. Není-li žák hodnocen z povinného předmětu vyučovaného pouze v prvním pololetí ani v náhradním termínu, neprospěl.
- § Do vyššího ročníku postoupí žák, který na konci druhého pololetí příslušného ročníku prospěl ze všech povinných předmětů stanovených školním vzdělávacím programem, s výjimkou předmětů, z nichž se žák nehodnotí. Hodnocení žáka v odborných předmětech, které stanoví rámcový vzdělávací program v uměleckých oborech, se uskutečňuje po vykonání komisionální zkoušky.
Pro postup žáka do vyššího ročníku, který měl upravený (redukovaný) obsah vzdělávání, je rozhodující hodnocení prospěl pouze z těch předmětů, ve kterých se alespoň částečně vzdělával a bych z nich hodnocen.
- § Nelze-li žáka hodnotit na konci druhého pololetí, určí ředitel školy pro jeho hodnocení náhradní termín, a to tak, aby hodnocení za druhé pololetí bylo provedeno nejpozději do konce září následujícího školního roku. Do doby hodnocení navštěvuje žák nejbližší vyšší ročník. Není-li žák hodnocen ani v tomto termínu, neprospěl.
- § Žák, který na konci druhého pololetí neprospěl nejvýše ze 2 povinných předmětů, nebo žák, který neprospěl na konci prvního pololetí nejvýše ze 2 povinných předmětů vyučovaných pouze v prvním pololetí, koná z těchto předmětů opravnou zkoušku nejpozději do konce příslušného školního roku v termínu stanoveném ředitelem školy. Opravné zkoušky jsou komisionální.
- § Žák, který nevykoná opravnou zkoušku úspěšně nebo se k jejímu konání nedostaví, neprospěl. Ze závažných důvodů může ředitel školy žákovi stanovit náhradní termín opravné zkoušky nejpozději do konce září následujícího školního roku. Do doby náhradního termínu opravné zkoušky navštěvuje žák nejbližší vyšší ročník.
- § Při objektivních důvodech (neplnění zadaných úkolů) může být žák hodnocen na vysvědčení za druhé pololetí i stupněm prospěchu nedostatečným.

- § V případě, že žák nemůže být za druhé pololetí hodnocen (nemá dostatečné množství podkladů pro hodnocení), bude jeho hodnocení na vysvědčení „nehodnocen“. Takový žák má dle platné legislativy nárok na dokončení klasifikace v náhradním termínu, případně i v opravném termínu, pokud by po náhradního termínu byl hodnocen stupněm prospěchu „nedostatečným“.
- § Nejzazší termín pro dokončení klasifikace je dle § 69 odst. 6 a 8 školského zákona do konce září následujícího školního roku.

UŽITEČNÉ ODKAZY

Školský zákon v platném znění <https://www.msmt.cz/dokumenty-3/skolsky-zakon>

Vyhláška č. 177/2009 Sb., o bližších podmínkách ukončování vzdělávání ve středních školách maturitní zkouškou, ve znění pozdějších předpisů <https://www.msmt.cz/dokumenty-3/vyhlaske-ke-skolskemu-zakonu>

Zákon č. 67/2022 Sb., o opatřeních v oblasti školství v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace <https://www.msmt.cz/dokumenty/zakon-o-opatrenich-v-oblasti-skolstvi-v-souvislosti-s>

Opatření obecné povahy k přijímacímu řízení <https://www.msmt.cz/ministerstvo/opatreni-obecne-povahy-prijimaci-rozeni>

Opatření obecné povahy pro maturitní zkoušky <https://www.msmt.cz/ministerstvo/opatreni-obecne-povahy-maturitni-zkouska>

VZDĚLÁVÁNÍ UKRAJINSKÝCH ŽÁKŮ VE ŠKOLNÍM ROCE 2022/2023

1. Žák prospěje ze všech předmětů, ve kterých se vzdělával ve 2. pololetí 2021/2022. Na základě hodnocení „prospěl“ postoupí do vyššího ročníku vzdělávání.

- a) V případě, že žák doloží vysvědčení dokládající předchozí získané vzdělání, které se částečně shoduje se školním vzdělávacím programem, může ředitel školy rozhodnout dle § 70 školského zákona o uznání tohoto vzdělání. Žák se vzdělává pouze z toho obsahu ŠVP, který mu uznán nebyl. Není ani vyloučeno, aby na začátku školního roku u žáka pokračovalo uplatňování upraveného vzdělávacího obsahu podle zákona č. 67/2022 Sb., pokud je to nezbytné pro jeho integraci do vzdělávání ve škole.
- b) Pokud žák v souladu s § 3 zákona č. 67/2022 Sb. měl zčásti nebo zcela nahrazen vzdělávací obsah, ředitel školy podle konkrétních okolností vyhodnotí další postup. Pokud se jedná o vzdělávací obsah podstatný pro profil absolventa nebo pro maturitní/závěrečnou zkoušku/absolutorium v konzervatoři, pak ředitel školy přesune do vzdělávacího plánu vyššího ročníku takový obsah vzdělávání a zároveň se žák vzdělává i ve vzdělávacím obsahu vyššího ročníku vzdělávání. Pokud jde o vzdělávací obsah zbytný pro profil absolventa, není nezbytné, aby si jej žák zpětně doplňoval. Není ani vyloučeno, aby na začátku školního roku u žáka pokračovalo uplatňování upraveného vzdělávacího obsahu podle zákona č. 67/2022 Sb., pokud je to nezbytné pro jeho integraci do vzdělávání ve škole.

Za školní rok 2022/2023 by žák měl získat takové znalosti a dovednosti, které budou nezbytně nutné pro profil absolventa pro postoupení do dalšího ročníku vzdělávání.

2. Dle stávající platné legislativy umožňuje vyhláška č. 27/2016 Sb. od 3. stupně podpory na základě doporučení školského poradenského zařízení prodloužit délku vzdělávání: “Pokud to speciální vzdělávací potřeby vyžadují (zejména u žáků z odlišného kulturního prostředí nebo žijících v odlišných životních podmínkách), je možné v případě potřeby prodloužit délku základního, středního a vyššího odborného vzdělávání o 1 rok.”.

Pokud žák, kterému brání jazyková bariéra v pokračování ve vyšším ročníku vzdělávání ve školním roce 2022/2023, doloží doporučení školského poradenského zařízení, které mu přizná příslušné podpůrné opatření odpovídající zařazení do 3. stupně podpory či vyšší, ředitel školy na základě žádosti jeho (nebo zákonného zástupce nezletilého žáka) umožní rozložit stejný ročník vzdělávání a absolvovat ho ještě jednou, pokud to umožňuje kapacita ve třídě nižšího ročníku/oboru vzdělání, případně po souhlasu zřizovatele školy s navýšením kapacity dle § 23 odst. 5 školského zákona.

3. Žák neprospěje za 2. pololetí školního roku 2021/2022, a to ani po náhradních a opravných zkouškách. Platí běžný postup, kdy podle § 66 odst. 7 školského zákona může ředitel školy žákovi, který splnil povinnou školní docházku a který na konci druhého pololetí neprospěl nebo nemohl být hodnocen, povolit opakování ročníku po posouzení jeho dosavadních studijních výsledků a důvodů uvedených v žádosti; žák, který plní povinnou školní docházku, v těchto případech opakuje ročník vždy. Zároveň ředitel školy zohlední volnou kapacitu ve třídě v nižším ročníku/oboru vzdělání (případně po souhlasu zřizovatele školy s navýšením kapacity dle § 23 odst. 5 školského zákona).